

Forskningsstrategi Museum Vest 2026-30

1. Forskningsstrategiens rammer

Lovgivning og akkreditering

Museum Vest er et statsanerkendt museum, der varetager kultur- og naturhistoriske ansvarsområder i henhold til Museumsloven og museets vedtægter.

Museumsloven definerer museernes kerneopgaver som samlingsudvikling, vidensudvikling og formidling. Forskningen indgår i opgaven vidensudvikling og kan udløse et statsligt incitamentstilsbud, hvilket er tilfældet for Museum Vest, der i 2025 var indplaceret i den højeste tilskudskategori. Loven opfatter opgaverne som forbundne. Museerne skal skabe forbindelse mellem arbejdet med samlingerne og den viden, der udvikles gennem forskning. Tilsvarende skal viden om kultur- og naturarven aktualiseres og gøres tilgængelig for museernes brugere.

Ved museumsreformen i 2025 er Museum Vest placeret i kategori 3 baseret på en vurdering af, at dele af museets samling har national og international betydning, nærmere bestemt de arkæologiske samlinger fra Ribe (Danmarks ældste by) og samlingerne knyttet til dansk fiskerierhverv, søfart og offshore.

Museum Vest er godkendt som zoologisk anlæg og derfor underlagt en række forpligtigelser og krav, herunder overordnet bekendtgørelse ”BEK nr 1397 af 02/12/2015, *Bekendtgørelse om zoologiske haver m.v.*”. Derudover er der andre regler, løbende forordninger og tilføjelser til bekendtgørelser, som det zoologiske anlæg skal implementere og følge. Ifølge ”*Bekendtgørelsen om zoologiske haver m.v.*” skal det zoologiske anlæg deltage i én eller flere af følgende aktiviteter: Forskning, som bidrager til arternes bevarelse; uddannelse i færdigheder, som er relevante for bevarelse; udveksling af oplysninger vedrørende arternes bevarelse; avl i fangenskab; Genoprettelse af bestande eller genudsætning af arter i naturen (*Kapitel 5, Formidling og bevaring af dyrearter, § 17*).

Museum Vest er medlem af Danske akkrediterede zoos og akvarier (DAZA). Akkrediteringen forpligter museet på en række krav for pasning af dyr, avlssamarbejder, udveksling af dyr, formidling og undervisning, videnskabeligt arbejde og naturbevarelse. I 2026-27 forventes det dertil at blive et krav, at man akkrediteres til European association of zoos and aquaria (EAZA). EAZA arbejder for at fremme samarbejdet mellem europæiske zoologiske anlæg og akvarier og har forskning, formidling og naturbevarelse som hovedmål. EAZA har desuden som mål at sikre, at medlemmer opnår og opretholder de højeste standarder indenfor dyreavl, -pasning og -pleje.

Som medlem af DAZA skal Museum Vest støtte og deltage i forskningsprojekter, som både finder sted i de zoologiske anlæg og i naturen.

Museets vedtægter

Museets vedtægter fastlægger blandt andet, at *”Gennem de indbyrdes forbundne opgaver indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling skal Museum Vest i lokalt, nationalt og globalt perspektiv belyse forandringer, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår fra de ældste tider til nu.”* Samt at *”Museum Vest skal aktualisere viden om kultur- og naturarv og gøre den tilgængelig og vedkommende. Museet skal udvikle anvendelse og betydning af kulturarv for borgere og samfund.”*

Vedtægterne præciserer dertil, at museet har nationale og regionale ansvarsområder på såvel det kulturhistoriske som det naturhistoriske område.

På det kulturhistoriske område omfatter ansvarsområdet *”det danske fiskerierhverv i alle dets former, dets kulturhistorie og social- og erhvervsstruktur inden for kystkulturens alsidige udnyttelse af kystens og havets ressourcer. På tilsvarende vis skal Museet arbejde med den historiske udvikling af den offshore-baserede udnyttelse af naturens ressourcer. Tillige skal Museet arbejde med alle aspekter af søfarten centreret omkring de vestjyske havne og farvande, herunder Vadehavsregionen og Nordsøen. Indenfor museets regionalt afgrænsede område (Sydvestjylland) har museet ansvar for nyere tids kulturhistorie i Esbjerg Kommune og Fanø Kommune samt inden for arkæologien Esbjerg Kommune, Fanø Kommune og Billund Kommune.”* Museum Vest er desuden ansvarlig for den arkæologiske samarbejdsaftale Arkæologi Sydvestjylland, som er indgået med Museet Sønderkov, der udfører arkæologi i Vejen Kommune. Arkæologi Sydvestjylland arbejder inden for rammerne af en fælles forskningsstrategi for perioden 2024-28.

Dertil fremgår det, at *”På det naturhistoriske område skal museet arbejde inden for det danske havmiljø og belyse sammenhænge mellem havets organismer og de menneskelige aktiviteter - især fiskeriet og offshore-aktiviteter. Særlige arbejdsfelter er Vadehavets naturforhold og havpattedyr i danske farvande.”*

Museum Vests strategi 2024-2028

I Museum Vests strategi for perioden 2024-2028 står forskningen centralt. Ambitionen er at skabe oplevelser, der – i kraft af aktuelle og stærkt forskningsfunderede perspektiver på museets ansvarsområder – kan inspirere gæster og brugere til eftertanke og handling. Der er særligt fokus på, at forskningen skal bidrage til styrkelsen af museets besøgssteder – først og fremmest hovedattraktionerne Fiskeri- og Søfartsmuseet og Museet Ribes Vikinger, hvor målet er dagsordenssættende oplevelser i topklasse. Der er desuden fokus på økonomisk bæredygtighed, blandt andet ved prioritering af større satsninger, samt på værdiskabende partnerskaber og eksterne forskningssamarbejder.

2. Forskningsstrategi 2026-2030

Denne forskningsstrategi omfatter perioden 1. januar 2026 til 31. december 2030. Strategien sætter retning internt for Museum Vests ansatte og gør det muligt for andre at orientere sig i prioriteringer for museets forskningsaktiviteter. Forskningsstrategien er udarbejdet med afsæt i museets overordnede strategi for 2024-2028 og er dermed koordineret med og skal forstås og læses i sammenhæng med museets formidlings- og samlingsstrategier.

Museet arbejder med vidensudvikling i bred forstand og i henhold til museumsloven. Det vil sige, at aktiviteten er koordineret med de øvrige kerneopgaver, og at den foregår dels i forskningsprojekter, dels tager afsæt i formidlings- og samlingsudvikling samt løbende opgaver der varetages i forbindelse med museets øvrige virksomhed. Der arbejdes således bredt på den skala, der beskrives i OECD's kernekriterier for forskning og eksperimentel udvikling, dvs. fra grundforskning over anvendt forskning til ny anvendelse af eksisterende viden ved udvikling af museets produkter til publikum mv.

God forskning kræver lyst og engagement. Museet arbejder ud fra en opfattelse af, at muligheden for at kunne indgå i- og bidrage til den fælles opgaveløsning vil være befordrende for den enkeltes oplevelse af lyst og engagement. Det er samtidigt en klar overbevisning, at den enkeltes lyst og engagement er forudsætningen for kvalitet i forskningen og dermed for at museets ambitioner indfris.

3. Fokusering omkring Museum Vests hovedattraktioner

Museum Vest ønsker at styrke sine hovedattraktioner med afsæt i en stærk vidensudvikling. Forskningsstrategien er derfor målrettet viden, der kan styrke visionerne for Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg og bidrage til forberedelserne til modernisering af formidlingen om Danmarks ældste by Ribe.

Danmarks Museum for Havet

Museum Vest relancerer i strategiperioden Fiskeri- og Søfartsmuseet som Danmarks Museum For Havet med afsæt i de nationale ansvarsområder og et ønske om at samle det kultur- og naturhistoriske arbejde omkring temaet interaktionen mellem menneske og hav.

Omdrejningspunktet vil være de måder, hvorpå mennesket har påvirket havets organismer og økosystemer, samt de måder hvorpå havet har påvirket menneskelig aktivitet og begrebsverden. Det er ambitionen at udbygge og aktualisere museets viden om relationerne mellem mennesker og havet, som disse kommer til udtryk gennem ressourceudnyttelse, natursyn og maritim erhvervskultur, og især at arbejde med alle de nævnte perspektiver i forhold til det danske fiskerierhverv. Museet ønsker således at udnytte sin samlings- og vidensmæssige styrkeposition omkring fiskeriets udvikling i Danmark og at arbejde for, at denne vil blive fortsat udviklet og gjort vedkommende for publikum fra både kultur- og naturhistorisk perspektiv samt tværfagligt.

Den naturhistoriske forskning er en kerne i visionen om Danmarks Museum For Havet, der fortsat udfylder forpligtelserne som akkrediteret zoologisk anlæg. Der vil således fortsat blive arbejdet med udvikling af museets viden og samlinger om det danske havmiljø samt med at belyse sammenhænge mellem havets organismer og menneskelige aktiviteter. Herunder vil der være særligt fokus på havpattedyr i danske farvande samt på de levende dyr fra danske farvande, som indgår i museets samling.

Naturhistorisk forskning

Museum Vests naturhistoriske forskning dækker alt fra grundforskning til bevarelsesforskning. Forskningen skal give os mere viden om dyrenes biologi, adfærd, fysiologi og velfærd og derved øge vores forståelse for dyrene i naturen – og derigennem deres bevarelse. Der samarbejdes med både danske og udenlandske universiteter, fagfællemuseer samt kollegainstitutioner i DAZA og EAZA.

Museum Vest stiller sine naturhistoriske samlinger af havpattedyrsskeletter og levende dyr i museets zoologiske anlæg til rådighed for forskere fra ind- og udland, hvilket naturligvis sker iht. dyreforsøgsloven og uden at dyrene påføres væsentlig gene eller smerte.

Museets fokus på havpattedyr i danske farvande og dyr fra danske farvande foregår i perioden 2026-2030 primært i følgende projekter:

Havpattedyr

Museum Vests forskning i havpattedyr tager afsæt i forpligtelserne i forbindelse med samarbejdsaftalen for *Beredskabet for strandede havpattedyr* hos Miljøstyrelsen og Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Beredskabet har til formål at registrere og indsamle døde strandede havpattedyr langs de danske kyster samt at bidrage til overvågning af sæler og hvalers sundhedstilstand, herunder at påvise mulige dødsårsager. Samtidigt bidrager Beredskabet for Havpattedyr til forsknings- og monitoreringsarbejde, som øger forståelse for havpattedyr i Danmark, herunder betydningen af ændringer i artsmangfoldighed, antal og populationsparametre som størrelse, køn og alder. Data indsamlet ifm. beredskabet danner årligt basis for en videnskabelig rapport samt adskillige videnskabelige publikationer i internationale tidsskrifter.

Vadehavssamarbejde

Museum Vest bidrager som ekspert i Expert Group Marine Mammals (EG-MM) under det Trilaterale Vadehavssamarbejde (TWSC). Siden 1978 har Danmark, Tyskland og Holland samarbejdet om at beskytte Vadehavet med ønsket om at opnå et naturligt og bæredygtigt økosystem. Samarbejdet er baseret på en [Fælleserklæring om beskyttelse af Vadehavet](#), som første gang blev underskrevet i 1982 og sidst opdateret 2010. Siden 2024 har Museum Vest haft formandsposten i gruppen. EG-MM publicerer årligt videnskabelige rapporter om monitoreringen af bestanden af spættede sæler (*Phoca vitulina*) og gråsæler (*Halichoerus grypus*) i Vadehavet. Gruppen laver desuden hvert femte år en *Seal Management Plan* (SMP) med anbefalinger til bevarelse og forvaltning af sælbestanden baseret på den nyeste videnskabelige viden. SMP'en danner grundlag for det arbejde, der skal prioriteres de kommende år for at nå målene i WSSA (*Agreement on the Conservation of Seals in the Wadden Sea*). Gruppen bidrager endvidere hvert femte år til en *Wadden Sea Quality Status Report* (QSR), der afspejler den løbende overvågning og evaluering af Vadehavets økologiske status.

Marsvin i Østersøen (CUMBIAH 2025-20230)

Museum Vest deltager i 2026-2030 i et forskningsprojekt omhandlende populationen af marsvin (*Phocoena phocoena*) i Østersøen med titlen *CUMBIAH 2025-2030. Conservation Union for Management of the Baltic Harbour Porpoise Populations and their Habitat*. I projektet deltager i alt 15 partnere fra Finland, Sverige, Danmark, Tyskland, Polen og Litauen. Marsvinet er eneste hjemmehørende hvalart i Østersøen, hvor den er kritisk truet og i tilbagegang. CUMBIAH's formål er at levere: Opdaterede oplysninger om marsvinebestanden og dens udbredelse; kortlægge trusler mod marsvinene og vurdere deres indvirkning på bestandene; estimere bestandsgrænser; rangordne vigtige

bevaringsforanstaltninger; harmonisere den fremtidige overvågning af marsvinene og deres livscyklus; udveksling af data.

Spættet sæl og gråsæl

Museum Vest beskæftiger sig med forskning, som kommer både vildtlevende populationer og dyrene i vores zoologiske anlæg til gode. Museum Vests sælanlæg huser både spættet sæl (*Phoca vitulina*) og gråsæl (*Halichoerus grypus*), som er de to sælarter, som man finder i de danske farvande. Derudover huser anlægget en hybridsæl (*Phocidae*) født den 9. februar 2023 på Fiskeri- og Søfartsmuseet. På museet indsamles der, via træning, kontinuerligt data på sælerne, som kan omsættes til forskning og viden, der kan overføres til de vilde sæler. Dette giver mulighed for en højere datakvalitet, da data indsamles mere kontrolleret og over længere tid, end det er muligt, når data indsamles fra de vilde sæler i naturen. Alt data registreres i Species360, som er en nonprofitorganisation, der danner ramme for et globalt fællesskab af zoologiske haver, akvarier og naturorganisationer med formålet at indsamle, dele og analysere vigtige data om dyr i menneskers varetægt.

Sælanlæggets hybridsæl udgør en unik mulighed for forskning i hybridsæler, i deres anatomi, tilpasning til dykning, kost, metabolisme mv. og i deres forekomst i naturen. Aktuelt samarbejder museet med forskere ved Globe Institute, Københavns Universitet om at analysere hybridsælens arvemasse og sammenligne den med arvemassen hos spættet sæl og gråsæl, ligesom der vil blive søgt sammenligning med arvemassen hos sæler, som Aarhus Universitet og Københavns Universitet har indsamlet fra naturen.

Dyrevelfærd

Museum Vest har fokus på forskning i dyrevelfærd. Dyr i zoologiske anlæg vil aldrig kunne få de samme forhold som i naturen, men vi kan komme tæt på, hvis museets management bygger på videnskab, i stedet for mavefornemmelser om, hvad man tror, dyr tænker og føler. Museum Vest er derfor repræsenteret i dyrevelfærdskoordineringsgruppen i DAZA, der arbejder videnskabeligt og evidensbaseret med dyrevelfærd. Aktuelt stiller Museum Vest sin dyrebestand og ekspertise til rådighed for et igangværende projekt, der udvikler et fælles værktøj til vurdering af dyrevelfærd i DAZA-institutioner i samarbejde med dyrevelfærdsforskere fra Sektion for Dyrevelfærd og Sygdomsbekæmpelse, Københavns Universitet. Projektet skal danne grundlaget for udformningen af artsspecifikke velfærdsprotokoller.

De kommende års renovering af Fiskeri- og Søfartsmuseet vil skabe støj og vibrationer, som kan påvirke museets dyr. Dyrene – især havpattedyr, fisk og fugle – er afhængige af lyd og kan reagere kraftigt på både direkte og indirekte støj. Uforudsigelig eller intens byggestøj kan føre til adfærdændringer, stress og i værste fald helbredspåvirkninger. Det er derfor ønsket at initiere bachelor- og specialeprojekter, der kan give videnskabelig evaluering af arbejdets indvirkning på udvalgte dyrearter.

Kulturhistorisk satsningsområde: dansk fiskeri efter 2000

På det kulturhistoriske område er fiskerierhvervet efter 2000 et satsningsområde.

Forskningsaktiviteten vil således kredse om bredt vedkommende temaer, der kan perspektivere og aktualisere formidlingen af museets fiskerihistoriske samlinger fra ældre perioder. Afsættet vil være de velbelyste hovedtræk i fiskeriets udvikling i den forudgående periode samt en hypotese om, at erhvervet efter 2000 har gennemgået strukturel forandring, der afspejler og kan udgøre en prisme til belysning af bredere samfundsmæssige udviklinger.

Staten var i det 20. århundrede en central aktør med havnebyggerier og gunstige lån til fartøjer og tekniske hjælpemidler. Med oprettelsen af Fiskeriministeriet i 1947 blev det politiske fokus på erhvervets markedsvilkår og internationale relationer styrket, og Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser støttede professionaliseringen med det kerneformål at øge fiskernes udbytte til et niveau af "maximum sustainable yield" (MSY) – det Maksimalt Bæredygtige Udbytte. Efter 2. verdenskrig blev dansk fiskeri samtidig præget af teknologisk udvikling og øget effektivitet. Nye fartøjstyper, redskaber og hjælpemidler gjorde fiskerne i stand til at øge fangstmængderne markant. Den teknologiske udvikling og Esbjerg havns satsning på havfiskeri betød, at Nordsøen blev det vigtigste farvand. Samtidig vedblev fiskeriet i indre farvande i mange år med at være det vigtigste indkomstgrundlag for flertallet af erhvervsfiskere. Allerede fra årene efter 2. Verdenskrig fik det imidlertid konsekvenser i de indre farvandes fiskerihavne, da øgede krav til indtjening og et fald i fiskebestandene under indtryk af øget effektivitet og forurening fra byer, industri og landbrug førte til nedgang i både fangster og antal fiskere. På Nordsøen var det, i lyset af den øgede effektivitet, nærliggende at se fiskeriet som synderen, da fiskebestandene også her begyndte at falde i 1970'erne. Generelt var tankegangen fra statens side fortsat rettet mod udbyttmaksimering og et fiskeri, hvor den rentable indsats lå inden for rammerne af det Maksimalt Bæredygtige Udbytte. Erhvervet blev derfor præget af regulering i form af kvoter, maskemål, lukkede farvande osv. og af en markant indsats for at nedbringe overkapacitet i fiskerflåden via ophugning.

På den baggrund ønsker Museum Vest at fokusere forskningen i to spor for tiden efter 2000 gennem udvikling og ekstern finansiering af en samlet forskningssatsning med relevante samarbejdspartnere.

Det første spor er den historiske koncentration af fiskeriet i få fartøjsenheder, der fulgte efter ændringer i reguleringen af fiskeriet i 2007, hvor fangstrettigheder til fastsatte kvoteandele blev uddelt til fartøjsejere i hele spektret af dansk fiskeri. Det blev derved muligt at købe og sælge kvoteandele, og med ejerskab til sådanne andele kunne fiskere for første gang siden 1980'erne få lån til nye fartøjer. Udviklingen førte til en koncentration af fangstrettigheder hos få, store aktører, herunder udenlandske rederier, der kalder på perspektivering i forhold til udviklingstræk i det øvrige samfund, herunder ikke mindst parallelle strukturforandringer i dansk landbrug og i det øvrige erhvervsliv. Der kan således indkredses en vifte af emner, der kræver belysning for at koncentrationsprocessens baggrund, karakter og betydning kan forstås og formidles – fra det politiske niveau over ændrede rammevilkår og dermed statens rolle til de afledte økonomiske og sociale forhold i fiskerierhvervet samt udvikling af ny teknologi, ændringer i havnemiljøer og materiel kultur mv.

Det andet spor er et ændret natursyn i samfundet, der synes at have haft stærkt voksende indflydelse på opfattelsen af legitimiteten i fiskeriets udnyttelse af en vild naturressource. En belysning af denne ændring er central for forståelsen af fiskeriets status og fremtid og vil samtidig være et prisme på forandringer i vores samtids syn på naturen og på menneskets ret til udnyttelse af den. Det kalder således på dybdegående belysning, når der i de senere år har kunnet iagttages voksende kritik af, at havets naturværdi tilsidesættes, når fiskeriet udnytter tusindvis af tons vilde fisk, og når brugen af

fangstredskaber fører til skade på biotoper, organismer og økosystemer. Fremvæksten af et sådant natursyn, hvor naturens værdi i sig selv, og ikke hensynet til det Maksimalt Bæredygtige Udbytte, kan være et argument imod fiskeri, er relativt set en nyudvikling for fiskeriets – og havets – vedkommende, men kan sandsynligvis ses som et sidste led i en udvikling, der allerede har udspillet sig på landjorden. Der er samtidigt tale om en faktor, som kan forandre vilkårene for erhvervsfiskeriet, hvis eksistens hviler på samfundets anerkendelse af den legitime adkomst til at udnytte en vild naturressource.

Menneske og hav – øvrige kulturhistoriske aspekter

Ud over fiskeriet vil der blive arbejdet med andre temaer forbundet med temaet interaktionen mellem menneske og hav. Ved strategiperiodens begyndelse er der planlagt arbejder med fokus på den sydvestjyske offshoreklynge og fremtidens klimaarv på Mandø.

Inden for museets ansvarsområde Dansk offshore arbejdes der således 2023-2026 med den sydvestjyske offshoreklynges transformation fra olie-gas til vedvarende energi i regi af et samarbejde med Syddansk Universitets Maritime Research Platform, hvor Søren Byskov i 2026 afslutter projektet *Offshore Cluster in Transition and Expansion. The Case of SW-Jutland and the Development of Offshore Wind from the Offshore Oil & Gas Cluster*. Projektet undersøger den sydvestjyske offshoreklynges udvidelse efter årtusindskiftet fra servicering af olie-gas indvinding til ”den grønne offshore”, dvs. logistik, installation, drift og vedligehold af havvindmølleparker. Resultaterne publiceres i 2026 og vil være grundlag for et fortsat fokus på den igangværende strukturudvikling indenfor offshoreklyngen.

Museet har gennem mange år oparbejdet stor viden om kystkultur, bygningskultur og livet ved Vadehavet og ser fortsat dette arbejde som centralt for varetagelsen af det regionale ansvarsområde i Esbjerg og Fanø kommuner. Under forudsætning af fornøden finansiering vil museet herunder deltage i projektet ”Fremtidens klimaarv på Mandø” i perioden 2026-2029 i samarbejde med Nationalpark Vadehavet og Københavns Universitet. Med Mandø som case sigter projektet på at udvikle og afprøve en ny demokratisk tilgang til forvaltning af kulturarv og naturarv i lyset af klimaforandringer samt at bidrage til begrebs- og metodeudvikling for fremtidens klimaarv.

Museet Ribes Vikinger

Museum Vest vil i strategiperioden arbejde med forberedelserne til en samlet modernisering af formidlingen af Danmarks ældste by Ribe, der i dag er koncentreret i en udstilling fra 1995 med fokus på vikingetid og middelalder (ca. 700-1550 e.Kr.) på Museet Ribes Vikinger.

Museet vil således arbejde bredt med vidensudvikling, det vil sige dels hvordan den eksisterende viden om byens historie, der er udbygget betragteligt siden 1995, kan udvikles, så den kan indgå i en ny formidling på en for publikum nærværende og relevant måde, dels hvordan ny forskning kan bidrage til fortællingen. Formuleringen af en samlet satsning for vidensudvikling i forbindelse med en modernisering af formidlingen af Danmarks ældste by vil være et hovedanliggende. Det er målet, at en sådan satsning vil omfatte større forskningsprojekter og -satsninger, der kan åbne for aktuelle perspektiver med bred appel og inspiration for museets gæster og brugere. Et udgangspunkt vil være de temaer, der er beskrevet i den eksisterende forskningsstrategi for Arkæologi Sydvestjylland, hvor fokus er på følgende spørgsmål:

- Opstod Ribe i kraft af et initiativ fra en dansk konge, lokale stormænd, tilrejsende købmænd eller kombinationer af de tre forhold? Og hvorfor?
- I byens første tid må de tilrejsende købmænd have sejlet deres skibe helt op til byen. De seneste rekonstruktioner af landskabsforholdene tyder på, at der lige øst for byen åbnede sig et større søområde. Lå byens havn her?
- I hvilket omfang afspejler det arkæologiske materiale fra Ribe de overordnede strømninger i vareudvekslingen mellem Nordeuropa og Skandinavien?
- Hvad fortæller det numismatiske materiale fra Ribe om danernes samfund?
- I hvilket omfang belyser Ribes opståen og udvikling fremvæksten af en centralmagt?
- Hvad fortæller den ældste kirkegård ved Ribe Domkirke om den frankiske mission og udbredelsen af den kristne tro i tidsrummet ca. 855-1050?
- Hvordan udviklede domkirkekomplekset – kirkebygningen, kapellerne, kirkegården og kannikegårdene – sig igennem middelalderen?

Som et særligt interesseområde arbejder Museum Vest målrettet med at kombinere kartografi og protokoldata i retrogressive, samlede GIS-systemer, som muliggør detaljerede rekonstruktioner af byens matrikler og socialstruktur på både overordnet plan og personniveau. Ribe er således Danmarks bedst bevarede middelalderby, som i vidt omfang har bevaret både sit gamle gadenet og sin bygningsmasse. Sammenkædningen af det skriftlige kildemateriale med eksisterende fysiske spor gør det således både muligt at kaste detaljeret lys over byens ældste historie og at formidle de nuværende bygninger og gaderums tilbliven. Det centrale kildemateriale er brandtaksationer fra 1761 til 1847 samt den såkaldte grundtakst fra 1682, der alle er transskriberede og omarbejdet til digitale matrikelkort. Dette materiale suppleres af bevarede skriftlige kilder fra senmiddelalder, renæssance og nyere tid samt informationerne fra byens skattelister fra 1570-1655.

4. Anden forskning med udgangspunkt i kap. 8-arkæologien

Siden 2015 har museets arkæologiske forskning udspillet sig inden for rammerne af den fælles samarbejdsaftale Arkæologi Sydvestjylland, hvori indgår en fælles forskningsstrategi. Museum Vest er ansvarlig for samarbejdet, som også omfatter Museet Sønderkov. I geografisk forstand arbejdes der med bygherrebetalt arkæologi i Esbjerg, Fanø, Billund og Vejen Kommune. Udgravningsaktiviteten skaber store datamængder, der giver mulighed for indblik i samfundsorganisation og kultur og dermed for at skrive Danmarks historie også i de perioder, hvor der ikke er skriftlige kilder til rådighed. Det er museets strategi løbende at bringe den store mængde data i spil for at sikre, at der også er et forsknings- og formidlingsafkast.

For yderligere uddybning henvises til forskningsstrategien for Arkæologi Sydvestjylland.

5. Målsætning

Museum Vest vil levere forskning af høj kvalitet iht. museumsbekendtgørelsens standarder, dvs. at museet vil forske i sine ansvarsområder med udgangspunkt i OECD's kernekriterier for forskning.

Forskningsaktiviteten skal komme et bredt publikum til gode og således aktualiseres og formidles gennem udstillinger, populærvidenskabelige publikationer, foredrag, SoMe mv. Den videnskabelige kvalitet sikres imidlertid gennem forskningens tilrettelæggelse med henblik på publicering i fagfællebedømte fora nationalt og internationalt. Museet udgiver dertil det fagfællebedømte tidsskrift *By, Marsk og Geest*, der siden 1989 har bragt arkæologiske og historiske artikler og gjort den sydvestjyske kulturarv tilgængelig for forskere og andre interesserede.

Ved indførelsen fra 2025 af det incitamentsbaserede statstilskud til forskning er Museum Vest placeret i den højeste tilskudskategori, dvs. blandt museer der gennemsnitligt har publiceret 12,6-54,4 publikationer pr. år i perioden 2019-2023. Det er museets ambition at bibeholde placeringen i den højeste kategori.

6. Ressourcer

Forskningen ved Museum Vest udføres primært af museets fastansatte. Museet tilstræber løbende at kunne indgå i og håndtere større forskningsprojekter, dvs. at det er en målsætning, at der blandt de fastansatte medarbejdere findes kompetencer til forskning og forskningsledelse samt lyst og potentiale til udvikling af viden og kompetencer.

I kraft af de nationalt og internationalt betydende samlinger og ansvarsområder opfatter museet sig som naturlig initiativtager til forskningsprojekter, der inddrager andre museer, universiteter osv. Hvor det er relevant, ønsker museet tilsvarende at styrke udviklingen af den øvrige forskningsaktivitet gennem samarbejder med vidensinstitutioner i ind- og udland.

God forskning kræver tid og rum til fordybelse, og en gennemførelse af forskningsstrategien forudsætter derfor ekstern finansiering. Mindre forberedende og afsluttende projekter kan således i et begrænset omfang finansieres indenfor museets driftsbudget, men større arbejder forudsætter tilførsel af midler, der kan sikre de berørte medarbejdere de nødvendige ressourcer til gennemførelsen. Projekter, der kan fremme mulighederne for ekstern finansiering, herunder tilegnelse og opgradering af forskningskompetencer, vil derfor blive prioriterede.

Det er lederne af de kultur- og naturhistoriske fagområders (fagchefer) ansvar, at der udvikles forskningsprojekter med udgangspunkt i museets strategi, den løbende opgavevaretagelse og medarbejdernes ressourcer. Det er fagchefernes opgave at indsamle projektideer og potentiale hos enhedernes medarbejdere og koordinere med museets strategiske målsætninger. Kulturarvschefen har ansvaret for den endelige disponering af ressourcer til forskningsaktiviteter.

Idegenerering og projektudvikling sker i videst muligt omfang i et kollegialt rum og opnår dermed størst mulig forankring i organisationen. Dette indebærer inddragelse af dels de kultur- og naturhistoriske kolleger, dels fagligheder fra museets øvrige enheder, herunder især de formidlings- og publikumsrettede funktioner. Inddragelsen kan foregå løbende, på daglig basis, og ved samlede seminar-lignende aktiviteter.

7. Evaluering

Forskningen evalueres hvert år i museets direktion og i gruppen af fagchefer samt efter afslutningen af den femårige periode. Evalueringen vil fokusere på, hvorvidt de konkrete målsætninger er nået, og om de ressourcer museet har brugt på forskning, står i et rimeligt forhold til udbyttet.